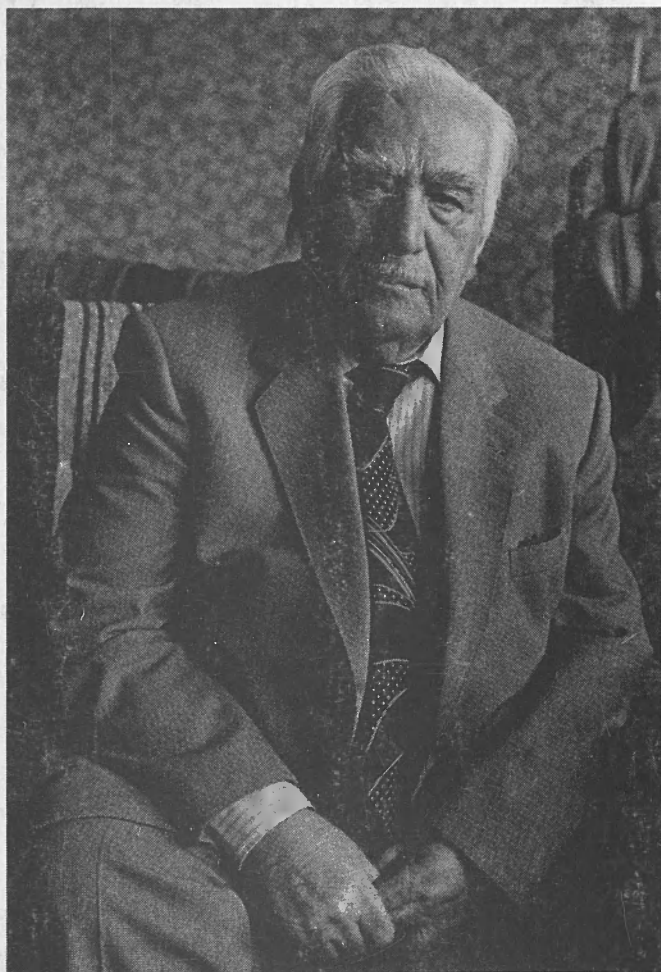

CIGERXWÎN

POEZIE UIT KOERDISTAN

Vertaald en ingeleid door

DERWÊŞ M. FERHO EN GERD CAVENTS

Tigris

Brussel

C I G E R X W I N

P o ë z i e u i t K o e r d i s t a n

Vertaald en ingeleid

Derwêş M. FERHO

Gerd CAVENTS

Brussel 1987

Copyright Nederlandse teks: D.M.F. & G.C.

Alle rechten voorbehouden

Uitgegeven bij: T I G R I S

Warmoesstraat, 18
1030 B R U S S E L

Gedrukt in Brussel, België, 1987

E e r s t e D r u k

C I G E R X W I N

dichter van een onderdrukt
volk in een bezet land

Cigerxwîn, 2de v.l. samen met Peshmerga's,
Koerdische vrijheidsstrijders

C I G E R X W I N

Cigerxwîn werd geboren in 1903 in Hesarê, Noord-Koerdistan. Şêxmus heette hij officieel. Zijn gedichten ondertekende hij echter met Cigerxwîn. Zijn familie was arm. Hij ging naar Amudê in Zuid-Koerdistan voor zijn opleiding als imam (d.i. een voorganger bij het dagelijkse plichtgebed in de Islam).

Hij werkte korte tijd als imam om in zijn onderhoud te voorzien, maar zodra hij de gelegenheid kreeg om dat op een andere manier te doen, nam hij ontslag en begon te werken als landbouwer.

Cigerxwîn bezocht de meeste dorpen en steden van Noord-, Oost- en Zuid-Koerdistan en zag in welke situatie het Koerdische volk verkeerde. De onderdrukking, het geweld van de staten, nl. Turkije, Iran, Irak en Syrië heeft hij aan den lijve ondervonden. Door deze ervaringen veranderde hij zijn naam in Cigerxwîn wat "bloedend hart" betekent. (Ciger=lever, xwîn=bloed). Hij besloot voortaan te werken voor dat onderdrukt volk.

Hij begon te dichten. De belangrijkste thema's zijn de nationale onderdrukking, de maatschappelijke ongelijkheid, de strijd voor betere levensomstandigheden en ook voor vrijheid.

De gedichten in deze bundel werden gekozen uit de zeven dichtbundels van Cigerxwîn. We rangschikken ze chronologisch.

Cigerxwîn heeft zo zijn eigen stijl van dichten. "Als men dicht dan moet het ook dienen om te zingen", zei hij. Daarin is hij bijzonder goed geslaagd. Verscheidene van zijn

gedichten worden inderdaad maar al te graag door de Koerdische zangers en zangeressen gezongen en hun opnamen gaan grif van de hand. Enkele van hen zijn dankzij deze gedichten beroemd geworden.

Alle gedichten uit deze bundel worden gezongen, behalve "Mijn Leven In Het Kort". "Wie Ben Ik" is het populairste lied van Şivan Perwer, wellicht de bekendste Koerdische zanger van de laatste jaren. Met 'ik' bedoelt hij 'wij' en 'wij' dat zijn Koerden.

Hij meende dat de jonge generaties -jongens én meisjes- geschoold en vooruitstrevend moesten zijn om in de vrijheidsstrijd te overwinnen.

Cigerxwîn heeft veel Koerdische opstanden meegemaakt. Vanaf de Koerdische opstand van 1925 onder leiding van Sjeik Seîd, vocht hij in alle revoluties tegen de kolonialistische staten die Koerdistan bezetten. Hij werd meermaals opgepakt en bleef jarenlang opgesloten. Hij is fysisch en psychisch gefolterd, vervolgd en onder dwang verhuisd. Zijn familie, vrouw en kinderen werden onder druk gezet en eveneens gefolterd om hem het zwijgen op te leggen.

Maar zwijgen kon hij niet. Zwijgen betekende verraad. Vechten, strijden voor vrijheid was voor hem het eervolste en waardevolste.

Cigerxwîn was een vriend van het volk en een vijand van de rijken die de macht misbruikten. Hij was een vriend van onderdrukte volkeren en een vijand van autoritaire staten.

Hij was een nationalist omdat hij over zijn eigen volk schreef en streed voor hun vrijheid.

Hij was een internationalist. Daarom schreef hij eveneens over de strijd van Noord-Korea

(Niet Vechten Tegen De Vrijheidsstrijd Van Korea), over de strijd van Vietnam (Dien-Bien-Fu), voor de strijd van de zwarten tegen de Apartheid (Vriend Paul Robeson) enz.

Hij was voor gelijkheid tussen alle volkeren en rassen maar ook voor gelijkheid tussen man en vrouw. Voor hem was iedereen evenwaardig.

Cigerxwîn was een dichter maar ook een strijder in de klassenstrijd naast de onderdrukten: armen, arbeiders, boeren en vrouwen.

Cigerxwîn was een dichter, een schrijver, historicus, vrijheidsstrijder, een nationalist, een internationalist, een bard, een held in het hart van zijn volk.

Hij overleed in ballingschap in Zweden, in 1984.

Derwês M. FERHO

I N L E I D I N G

Het is ondenkbaar dat het je na zoveel eeuwen 'beschaving' verboden wordt in je eigen land, dat zich uitstrekt over een half miljoen vierkante kilometer, je eigen taal te spreken, laat staan te schrijven. Dat de eenvoudige uitspraak 'Ik ben Koerd' voldoende is om voor onbepaalde tijd de gevangenis in te vliegen en op de meest onmenselijke manieren te worden gefolterd. Het is nog minder denkbaar als je bovendien deel uitmaakt van een volk dat waarschijnlijk 24 miljoen leden telt, na de Arabieren, Turken en Perzen West-Azie's vierde volk in getalsterkte.

Het zal je maar overkomen. Het overkomt je als je toevallig Koerd bent. Het is ondenkbaar dat in landen waar de pers "vrij" is en zowat dagelijks wordt gesproken en geschreven over de Polen, de Afghanen, de Palestijnen, de bittere strijd van de Centraal- en Zuidamerikaanse volkeren, je met een vergrootglas de berichtgeving over Koerdistan moet zoeken. Nochtans vormde de Koerdische kwestie de aanleiding tot de Golfoorlog en speelt deze veelbesproken oorlog zich o.m. op hun grondgebied af. Irak eiste nl. na de val van de Sjah petroleumrijke grondgebieden van Iran terug die destijds aan de Sjah werden gegeven in ruil voor stopzetting van diens steun aan de Koerdische vrijheidsstrijd in Zuid-Koerdistan.

De Koerden zijn een Westaziatisch volk van Indo-Europese oorsprong, waarschijnlijk afstammelingen van de Meden. Het verdrag van Sèvres (1920) voorzag een "lokale autonomie voor de Koerdische regio".

De Koerden hoopten op erkenning, temeer daar in Europa het nationaliteitenprincipe werd aanvaard. Maar dit verdrag werd nooit uitgevoerd. Drie jaar later werd het verdrag van Lausanne (1923) ondertekend; het weerspiegelt volledig de standpunten van de Turkse staat. Koerdistan werd verdeeld over vier landen: Turkije, Iran, Irak, Syrië. Aan de fundamentele rechten van de Koerden werd in dit pakt voorbijgegaan. Het is dan ook begrijpelijk dat een volk dat gekneld zit en gewurgd wordt door minstens vier landen tegelijk, in al zijn uitingen zo nationalistisch overkomt.

Alleen in de Sovjet-Unie, in de bevrijde gebieden in Zuid- en Oost-Koerdistan wordt in het Koerdisch onderwezen. Bij gebrek aan een centrale staats- of onderwijsinstantie kon zich nog geen Algemeen Beschaafd Koerdisch ontwikkelen en geen voor alle betrokkenen bindend schrift worden voorgeschreven. Hieraan wordt echter wel gewerkt (Congres Catalonië april 1987 georganiseerd door het Koerdisch Instituut in Parijs met Koerdische schrijvers en taalkundigen).

Het analfabetisme is in Koerdistan ontzettend hoog, 70 tot 90 procent. De stelling dat géén levende taal met een vergelijkbaar aantal sprekers er cultureel zo hachelijk voorstaat als het Koerdisch lijkt houdbaar. De hoofdoorzaak hiervan ligt in de stelselmatige onderdrukking van het Koerdisch in vooral Turkije Iran, Irak en Syrië.

Taalkundig en etnisch vormen de Koerden samen met de Christelijke Arameeërs een uitzondering in de voor het overige erg homogene Arabische wereld.

De Koerden spreken een Indo-Europese taal die tot de Noordwestelijke groep van de Iraanse

talen behoort. Zij bekleedt de derde belangrijkste plaats in de Iraanse taalfamilie, na het Afghaans en het Perzisch.

Volgens de specialisten N. Marr, O. Mann, V. Minorsky en Wiskander bewaart het Koerdisch zijn specifieke eenheid ondanks de verschillende dialecten. Volgens Minorsky (1) bestaat er een afgetekend verschil met het Perzisch. J. de Morgan (2) zegt nog duidelijker dat het Koerdisch geen Perzisch dialect is, maar "een afzonderlijke taal, zuster van het Perzisch, en misschien ouder".

Van taalkundig standpunt onderscheidt men de volgende dialectenzones:

1. Het Koermandji dat door ca. 60 % van de Koerden wordt gesproken.
2. Het Sorani of Mukriani dat door ca. 30 % van de Koerden wordt gesproken.
3. Het Louri wordt door ca. 10 % van de Koerden gesproken.

Voor het Koerdisch worden zowel het Latijnse, het Perzo-Arabische als het Cyrillische schrift gebruikt. Dit fenomeen wordt vaak als negatief beschouwd door de Koerdische nationalisten. Men kan het echter ook als een verrijking voor het cultuurpatrimonium van de Koerden beschouwen (3).

Vanaf het begin van de 11de eeuw werd in het Koerdisch geschreven.

Het manuscript van de diwan (dichtbundel) van Ali HERIRI bleef bewaard. Van dan af en gedurende heel de 12de tot de 15de eeuw ontstond een plejade van Koerdische dichters. Wellicht het meest bekende oude Koerdische epische gedicht werd Mem û Zîn (Mem en Zîn) van Ahmedê Xanî (1650-1706). Ook Cigerxwîn verwijst naar Mem û Zîn in zijn gedicht Het Leven.

Koerdistan is een paradijs voor wetenschappelijke onderzoekers. Bewonderenswaardig op dit gebied is het werk van Prof. Joyce Blau van het Institut National des Langues et Civilisations Orientales (Sorbonne-Nouvelle) en auteur van o.m. de Dictionnaire Kurde-Français-Anglais. Zij zet het werk voort van de taalkundigen Djeladet Bedir Khan en Roger Lescot.

In het Nederlands bestond tot nu toe één bundel Koerdische poëzie in vertaling nl. van de Koerdische journalist en auteur Medeni Ferho "Lied der Aarde", eveneens uitgegeven door T I G R I S, in 1984.

Gerd CAVENTS

- (1) MINORSKY, V.: Kurdes, Encyclopédie de l'Islam, Paris, 1926.
- (2) DE MORGAN, J.: Dialectes Kurdes, Mission scientifique en Perse, Paris 1904.
- (3) BLAU, J.: Mémoire du Kurdistan, recueil de la tradition littéraire orale et écrite, ed. Findakly, Paris, 1984, P.12.

WAAR IS MIJN KOERDISTAN ?

Waar is mijn land en paradijs,
De vijand heeft alles bezet, ach.

Ach, waar is mijn rozentuin,
Ach, waar is mijn Koerdistan!

Zij heeft ons gebaard,
Maar we lieten haar te vlug los,

Zij heeft van ons een mens gemaakt,
Ach, waar is mijn Koerdistan!

Mijn reizen en excursies zijn opgelost in het niets,
Mijn ogen bleven in ballingschap,

Mijn geliefde herbergen zijn weg,
Ach, waar is mijn Koerdistan!

Het verleden schenk ik geen acht,
Ik vergeet je niet, nooit, nooit,

De nacht gaat vlug voorbij, de dag komt,
Ach, waar is mijn Koerdistan!

Mijn leven is helemaal bloed geworden,
Zonder kroon en zonder Kesra,

Zonder lezen en kennis,
Ach, waar is mijn Koerdistan!

MIJN VLAG

Kleurige vlag, geëerd en geliefd,
Jij bent op de schouders van de schone jongeren.

Ik draag je, ik loop met je,
Eén schitterende dag.

Driekleurige vlag ben je,
Onbekend en stemloos, symbool van de strijd,
Hee Koerdische jongeren, groet haar.

Vandaag hebben we je
door het oog van een naald gestoken,
In paleizen, op de daken.

Er zal een dag komen
dat jij in de rij zult meewapperen,
Op een goede dag zul jij ook versieren.

Jij bent groen en rood en geel,
Wit en schitterend,
Hee Koerdische jongeren, groet haar.

Ik versier je met zilver en goud,
Als ik sterf of als ik opsta.

Ik draag je de dag van de strijd,
Ik ben Cigerxwîn, trots.

Driekleurige vlag ben je,
Geëerd en geliefd, symbool van goed nieuws.
Hee Koerdische jongeren, groet haar.

HET LEVEN

Ach leven, hoe ben je ontstaan
op dit aardoppervlak,
Waar kom je vandaan,
waar ga je naar toe, ach leven.

Jij hebt de wereld op je schouders genomen,
wat wil je,
Wij en jij volgen elkaar
zoals de gans de stok.

Als we er niet zijn,
wat ben je waard, ach ongelukkige
Wat is wel en niet zijn,
jij gekke leven.

Hoe zou ik weten
of God jou geschapen heeft of jij Hem,
Jullie zijn even moeilijk
van elkaar te onderscheiden
als turkoois van blauw

Wij vragen jou en jij vraagt ons,
Wij en jij kunnen niet zonder elkaar,
net als Mem en Zîn*

* Mem en Zîn: een mythe uit de Koerdische literatuur, vergelijkbaar met het verhaal van Romeo en Julia.

Hoe zou ik een lichaam kunnen maken,
De huid sterk en van binnen prachtig
als een paleis.

Ik en jij, om in te zitten
zonder af te wegen,
Zonder somber of triest te zijn,
te zuchten of te rouwen.

Om het lot van deze droevige wereld te zien,
Hoe zij omspringt met breekbare jongens
en meisjes en bruiden.

Haar geluk lijkt op de voorjaarsbloem,
Zoals het wapen van de nietsnutten,
zonder trekker en zonder vizier.

Niet alleen ik beklaag haar
maar iedereen,
Ze zijn zoals Cigerxîn, droef en triest.

ROZENVERKOPER

Ik ben wakker geworden,
zag een rozenverkoper,
Ik heb me verheugd,
hij ruilde zijn roos voor mijn hart.
Hij ruilde zijn roos voor mijn hart.

Wij hadden één hart,
alles was pijn en verdriet,
Ik kon het niet geloven,
dat hij de roos gaf voor mijn hart.
Dat hij de roos gaf voor mijn hart.

Wij hebben onderhandeld,
hij zei ik ruil niet opnieuw,
Wie van rozen houdt,
geeft zijn hart en ziel.
Geeft zijn hart en ziel.

Ik zei, wie geeft zijn hart
en ziel om een roos,
Hij zei, dat is de afspraak,
'n droevig hart geeft het.
'n Droevig hart geeft het.

Ik gaf mijn hart en ziel,
het hart schreeuwde,
En zei ach Cigerxwîn,
je geeft het hart om een roos.
Je geeft het hart om een roos.

MIJN LEVEN IN HET KORT

In het jaar duizendnegenhonderdendrie
ben ik op de wereld gekomen,
Met de naam Sultan Şêxmûs
heeft mijn moeder mij gebaard.

Tot mijn dertiende
leefde ik in ons dorpje Hesarê,
Daarna trokken we weg.

Mijn grijsbaardige vader had veel kennissen,
men keek naar hem op,
Hij was nooit gierig maar wel trots
en had veel wilskracht.

Door armoede en moeilijkheden
hebben we ons dorp verlaten,
Kwamen we in het mooie Amud
waar mijn vader al vlug overleed.

Mijn lieve, arme moeder, toen ze vijftig was,
Een jaar na zijn overlijden,
ging ze mijn vader bezoeken.

Mijn half-imam broer van de religieuze wereld,
Hij weet niet wat juist is
en waarover hij spreekt.

Hij huwde zijn vrouw gewetenloos
en zonder verstand,
Met zijn onzinnige praatjes
doodt hij me zonder te slaan.

Mijn geletterde zus,
onrechtvaardig en zonder medelijden,
Ik ben naar haar toegevlucht;
ook zij maakte van mij een herder.

Ik heb veel pijn gehad, nu hier, dan daar,
Ja Allah en ja God, ik ben geletterd geworden.

Mijn vroegere leven veranderde plots,
Werd gezonder en leerrijk,
Zeven-acht jaar lang, beetje bij beetje.

Dan begon voor mij de Koerdische strijd
en vond ik enkele volgelingen,
Met plezier begon ik te schrijven,
vooral na Sjeik Seïd.*

Daarna ging ik naar Irak, van daar naar Iran,
Wie me zag, was vol bewondering.

Na de dood van de zalige,**
wat mij vier jaar hartpijn gaf;
Gebruikte ik de naam Cigerxwîn
onder de gedichten.

Ik kreeg toelating, vrij en moedig,
En dan huwde ik de dochter van mijn oom uit Hesara.***

Ik werd imam van Hasda,**** met witte toga en tulband,
Opnieuw maakte de juiste en goede weg
een ongelukkige bocht.

* Leider van het Koerdische gewapende verzet van 1925

** Sjeik Seïd

*** zijn geboorteplaats

**** een klein dorpje

Ik pakte de staart van de wereld vast,
kreeg alle lust in mijn hart,
Maar alle last van het dorp
en het gezin op mijn rug.

Dan kon ik eigenaar van een dorp worden,
Mijn hart zei me dat het zeer goed en zeer slim was.

Van de streek van Cizîre
nam ik twee dorpen, als pijn en verdriet,
Eén heette Çêlek, het andere noemden we Cehen-nem.

Tussen ons bleven er geen landheren en bazen meer,
Elo, Çelo-met-de-versleten-Fez,
ik maakte iedereen gelijk.

De dag dat het dorp zou worden opgebouwd,
stelde zich het probleem
van de dorpsverantwoordelijke,
In onze dorpen begonnen de strijd,
de vijandigheden en het ongenoegen.

Iedereen nam zijn wapen
en werd als een woedende wolf,
Tot mijn ongenoegen werd de zoon van Potê
de dorpsverantwoordelijke.

Door zijn domme leugens
onstonden weer vijandelijkheden,
Net als de Duce van Italië
deed ook hij in zijn broek.

Als eigenaar van land en dorpe
 reed hij te paard,
Deze waardeloze man
 werd later zwartemarkthandelaar.

Toen ik terug in het reine was met mijn
 geweten werd ik een brave vriend,
Met versleten muts werd ik de vriend
 van de zoon van de seigneur.

Tot ik me herkende
 in deze bedriegelijke wereld,
Maar het was te laat,
 mijn tijd was al voorbij.

Omdat ik de waarheid vertelde
 werd ik gek tussen de gekken,
Opnieuw zullen de mensen
 mij noemen Cigerxwîn, tot ik sterf.

Cigerxwîn samen met het kunstenaarsechtpaar Melike Demirag, zangeres en actrice en Şanar Yurdatapan dat zich ook voor de Koerdische zaak inzet

VOLKSVIJANDEN

Volksvijanden, voor de vijand zijn jullie goed
Maar voor jezelf doen jullie niets goeds in de wereld

Duizenden rijken en sjeiks, heren en landheren
Horen dagelijks het gejammer van de oude vrouwen,
gaan voorbij maar zeggen niets

Het blinde en giftige geklaag, het vallen
van de oude vrouw
Laat jullie onverschillig en blijft het werk van God

De godsdienstige sjeiks met hun tulbanden,
de gelovige landheren met hun sjaals
Lopen voorbij en blijven stom

De dieven en bedriegers, de geldwolven,
Plunderaars, moordenaars en bloeddorstigen

Sommigen, zoals Keyxusro*, verdienen ons respect
Maar anderen gedragen zich als wolven

De kinderen van hun vijanden
behandelen zij met eerbied
Maar voor hun eigen vaderlandsloze
kinderen zijn zij nietsnutten

Als vagebonden en dronkaards
 gooien zij het geld over de balk
Studeren en leven is hen vreemd
 en dat zal ook zo blijven

Wees voorzichtig; het leven is lang genoeg
 en de tijd zal nog komen
De opstandelingen zullen met het volk
 de resten van dit systeem wegruimen

Wanneer jullie voor de galg
 van gerechtigheid zullen staan
Zal niemand jullie hulpgeroep beantwoorden

Vrienden noch kinderen zullen jullie nek
Het zwaard van gerechtigheid besparen

Jullie ogen kijken verblind om zich heen
Cigerxwîn roept jullie;
 zijn jullie doof, horen jullie niet?

VAN WIE ZIJN JULLIE BANG ?

Sjeiks en heren en landheren
zijn vijanden, gentlemen
Ze zijn de slaven van anderen
maar voor jullie zijn ze helden

Ze belasten jullie en breken je hoofden
Het dorp en alle rijkdom behoren hen toe,
maar jullie lijden honger

Wie de vijand trouw blijft,
is ook een vijand
Slechts tien op honderd zijn zo,
maar jullie zijn ongewapend

Jullie schreeuwen van pijn onder hun woede
Zijn barrevoets en hongerig, vaderlandsloos
en verstoken van al wat mooi is

Zij durven beweren:
wij zijn Koerden net als jullie
Hun vrouwen lopen gesluierd,
maar ze lonken naar die van jullie

Jullie zijn slaven,
 onderdrukt in hun dorpen
Steden krijgen jullie niet te zien
 zoals zij

Verenig jullie,
 arbeiders en boeren
Neem sikkel en houweel,
 hamer en schop

De wereld verandert,
 hun tijd is voorbij
Kom in opstand,
 wees niet bang, voor niemand

Om vrij te zijn en gelijk aan de anderen
Verstoot de landheren;
 de sjeiks zijn hypocrieten

De molen van de tijd maalt
Maar jullie blijven ongeschoold

Koerdistan, deze grond
 is niet van de seigneurs en
 de landheren
Maar nu gaat alles naar hen,
 omdat jullie voor niets deugen

VADERLANDSLIEFDE

Vaderlandsliefde was het begin
 en het streefdoel
Het volk werd wakker en bevrijdde zich
Sèvres* is begonnen,
 de dageraad verscheen
Iedereen was weer blij en vrolijk
Huil niet om mij, maar om het vaderland
Met veel moeite
 braken we uit onze boeien
En gooiden het slavenkleed van ons af
Huil om haar, schreeuw en roep
Doden zijn gevallen,
 ikzelf ben verloren
De deur van de hel brak open
De veel te nauwe kerker werd vergroot
Hoe weldoend zijn deze vreugde
 en dit genot,
Vaderlandsliefde en de vrijheid
 van de mens
Er zal niet worden gehuild
 of honger geleden
Men zal overal en altijd
 vrij kunnen rondreizen
Wezen zullen niet meer bestaan,
 noch geklaag of gehuil
Leve de gelijkheid,
 weg met de tirannie

KOERDISTAN VAN DE KOERDEN

Jij bent het zalige Koerdistan
Maar wie verkoopt je
 Zo vol verdriet maar mooi
 Allemaal steden en dorpen
 Koerdistan, Koerdistan
 Koerdistan van de Koerden

Als je zo zacht bent
Zwak en gehoorzaamt
 Blijf je altijd zo
 Jij blijft dienaar van de vijand
 Koerdistan, Koerdistan
 Koerdistan van de Koerden

Als je kinderen blijven slapen
Wordt je zaak niet bepleit
 Hoe luid ze ook roepen
 Ze zullen je weg niet kennen
 Koerdistan, Koerdistan
 Koerdistan van de Koerden

Ze horen broederlijk te zijn
Als ridders in opstand te komen
 Elkaars hand vast te nemen
 Te sterven als manhaftigen
 Koerdistan, Koerdistan
 Koerdistan van de Koerden

Wij zijn vredelievenden
We blijven waken dag en nacht
 Slavenhandelaars, vijanden:
 Leve de proletariërs
 Koerdistan, Koerdistan
 Koerdistan van de Koerden

HET LICHT KOMT NA DE DUISTERNIS

Hoe lang is het nu al dat we onderdanen
van de vijand zijn
Oneerbiedigd en zonder vrienden

Als slaven zijn we in de woestijn,
onder de galgen en aan boomtakken
Zijn we vermoord

De landheren en seigneurs hebben
dit heldenvolk verdeeld,
Het was taai en trots

Ze hebben slaven van ons gemaakt,
zonder leiders
Bleven we hulpeloos achter

Deze sjeiks en imam's collaboreren
dag en nacht met de vijand
Het zijn hun trouwe dienaars

Iedereen heeft een plaats, orde,
een leger en wapens
Wij staan met blote handen

De dwang en het systeem van deze klasse
liet ons geruïneerd achter
Zonder opvoeding en ongeschoold

Maar ze zijn nog altijd als uilen
en kraaien op onze hoofden
Met hun vervelend geroep

Rivieren en goudmijnen
zijn de rijkdommen van ons land
Wij horen als leeuwen te zijn

Kleurrijk zijn onze vlakten en bergen,
ons water en onze velden
Als tuinen in een paradijs

Vroeger hadden we een naam
en waren we een voorbeeld
Vandaag zijn we onwetenden

Vroeger waren we dapper en trots
Vandaag zijn we nietsnutten

Hee geëerde mensen, het is genoeg geweest,
weglopen is zinloos
Geef elkaar de hand

Het licht komt na de duisternis,
de dag komt altijd na de nacht
Wij zullen niet uitgemoord worden

DE VRIEND PAUL ROBESON*

Hey vriend Robeson zanger van de wereld
Wijze vriend van de mensheid
Dappere en wijze, vijand van Dallas
Van ver, van over de bergen
Zien wij uw zwarte kleur voor onze ogen
Horen wij uw mooie stem in onze oren
Uw daden geven ons moed
Uw strijd geeft ons kracht
Uw strijdlust voor de mensheid
Schrikt de Heren en Bloeddorstigen af
De rijken hebben angst voor u
Alle dynastieën stellen elkaar de vraag
En stellen zichzelf de vraag:
 hoe zijn de zwarten wakker geworden?

En solidair, hoe zijn zij in opstand gekomen tegen ons?
Dallas is bang zoals Mak-Arsî
Veel kronen zijn afgerold
De rijken keken verbaasd
Ze lopen, ze trillen, ze vluchten weg van het veld
Naar elkaar toe, ze donderen op...

* Amerikaanse negerzanger en acteur die zich op alle mogelijke manieren inzette voor gelijkheid en vrijheid van alle mensen. Hij overleed in 1976.

Hey vriend Robeson!

Niet alleen de zwarten waren onderdrukt
Wij zijn blanken maar verkeren ook in ellende
Arm, ongelukkig, onderdrukt en hulpeloos
Lijden we honger en zijn naakt, zwak en ziek
Waarom hebben we schuld? Zonder reden en onschuldig
Zijn deze Koerden

en deze Arabieren slaaf geworden
De zwarten en de Indiërs, wij allemaal
Wat is het dat ons zo ellendig heeft gemaakt
Het systeem, het stelsel...
Het systeem van de Wilden, het onrechtvaardige systeem
Het fascistisch systeem nam ons in zijn macht
De rijken, de slavenhandelaars
Hebben onze handen vastgebonden en ons belast
Ze hebben ons leeggeplunderd...

Hey vriend Robeson,

Mijn en uw pijn, deze ondraaglijke pijn
De tirannie die in de wereld is gekomen
Sommigen zijn waardige, machtige,
reusachtige dynastieën
Anderen zijn arm, onderdrukt en hopeloos zwak
Door die pijn zijn Marx en Engels
Twee wegwijzers geworden; twee barden
Lenin en Stalin wezen ons de weg
Landarbeiders zijn wakker geworden,
werkten en stredden
De zon verscheen, de zon verscheen...
Het Oosten is bevrijd,
De rode zon, de gele zon
Verscheen in Moskou
Ze verlichtte de Balkan en Duitsland
Ze is naar China gereisd, China
Het grote China, het machtige China
Ze verlichtte Indië
Ze verlichtte heel de wereld, het heelal...

Hey vriend Robeson,
De arbeiders en dorpelingen,
de boeren zijn wakker geworden
De armen en zwakken zijn in opstand gekomen
Met tanks en kanonnen trekken ze ten strijde
Overal klinkt geschreeuw en geweeeklaag
In de drukte.
Zij willen de vrijheid,
vrij zijn, gelijk zijn
Zij lopen niet weg...
Maar de vijand is bang en loopt weg,
loopt heen ...
De zwarten, blanken en armen
zijn vrienden geworden
Ze doden de Slavenhandelaars
De Landheren en de Rijken
Ze wijken, de dynastieën
Hun eigendommen, hun kapitaal
Zijn hen noodlottig geworden...
De duisternis kwam over hen
In hun harten, en doodde het licht
in hun ogen
Ze vergaderen, ze vallen, ze lopen weg
van de strijd
Achtervolg hen, jaag hen weg...

Hey vriend Robeson!
Wij willen een wereld waarin iederéén rijk is
Een wereldparadijs van steden en dorpen
Gelijke rechten en kansen voor iedereen
Geschoold en geleerd, wijs en goed
In ons groot paleis,
Voorzien van een prachtige, kleurrijke tuin

Lopen wij allemaal samen, gelukkig
De vogels zingen, de dieren lopen rond
De boomtakken wiegen op en neer,
de blaren vallen af
Op de hoge, uitgestrekte bergen
Schijnen de zonnestrallen
De wereld geniet van het leven van de liefde
Geluk is er overal en voor iedereen...

Hey vriend Robeson
Laat ons gaan
Vrij rondtrekken
Eten, kijken
Zien en vragen
Er is geen tirannie meer te vrezen,
Er zijn geen grenzen meer,
paspoorten zijn overbodig
Alle meisjes en jongens
glimlachen en zijn gelukkig
Hier nemen we honing vóór ons ontbijt
We ontbijten in Moskou, lunchen in China
En dineren in New York; in Londen slapen we
De zwarten en blanken
zijn allemaal opgesmukt
Laat ons in één ruk naar Mercurius vliegen
Om Şêrîn en Zelîx te groeten.
Laat Zîka je kussen en strelen,
Laat Tîna tot over haar oren verliefd op je worden.
Zeg mijnheer, zeg mijnheer,
Jola lacht, Zîka lacht...
Iedereen wil je mooie stem,
Die zachte stem...

Zeg hey vriend, geëerde vriend
Met Saz* en geschreeuw...
Weg met de slavenhandelaars,
wég met de tirannie,
Leve de vrijheid, leve het vrij zijn.

Hey vriend Robeson!
Deze mooie wereld is groot genoeg voor iedereen,
Voor blanken én zwarten
Vrolijk en glimlachend moet er worden geleefd
Welvarend, zelfbewust en in vriendschap
Nergens wezen, hongerigen of naakten
Nergens moorden, oorlogen, geweeklaag of geschreeuw
Samen naar het werk en naar de zaak
Acht uur, vier uur of twee uur
Arbeiden voor het volk en voor het land
Is een mooie zaak
Maar ook voor wat kleren, wat eten
Een huis, licht, onderwijs en vervoer
We hoeven elkaar geen rekenschap te geven
Wij zijn vrienden geworden, kennissen en geliefden
Barbarij bestaat niet meer

Iedereen is geschoold, geleerd en wakker
Laat deze prachtige vredesduif
Boven de wereld vliegen
Deze wereld is mooi
Vol leven en liefde
Ach... Cigerxwîn
Zeer mooi is deze wereld...

ALS IK ER WAS
MOET IK ER OOK ZIJN

Ik was overal, ik moet er zijn
Als ik ben, waarom zou ik er niet zijn?
Aandachtig kijk ik voor me, zorgvuldig
Verspreid ik de waarheid, terecht
Alles was er, ogenschijnlijk
De wereld heeft ons altijd en overal uitgebuit
Langs binnen en langs buiten
 word ik gevaarlijk omsingeld
Maar ik zet grote stappen in
De geweldige eeuw zonder geduld noch stilte
Samenzijn in de wereld
Als ik er ben, waar zou ik gaan
Als ik alles zou zijn, wat kon ik worden?!
Ik zal er worden, ik zie het goed
Ruïne word ik, ik zal er altijd blijven.

DE STEM VAN PERIŞAN

O mijn neef, waarom zwijg je ?
Je houdt je hoofd niet één keer recht !

Het leger van de vijand is op die hoge berg
Waarom jaag je hen niet uit elkaar
zoals een goede krijger ?

O mijn neef, ik weet dat je dapper bent
De vriend van Rustem* of die van Ezdîn Şêr**

Op de dag van de moed en van de strijd
Ben je een vechter en onbevreesd;
je nicht offert zich voor je op

O mijn neef, wees voorzichtig
Bind mijn zwarte sjaal om je hoofd

Blijf moedig op het veld, de dag van de strijd
Zet het niet op een lopen wanneer de dood nabij is

* Een krijger in de Koerdische geschiedenis

**Eén van de belangrijkste figuren en ide-
oloog van verschillende opstanden van de
Koerden tegen de Turkse staat, na 1920.

Ik ben je nicht, ik heb mijn ogen geschminkt
Het kenteken van Kawa voor je gezwaaid

Er is een dag voor de strijd
en een dag om te slapen
Vandaag is het de dag van de strijd,
de dag van de Koerden

Mijn stem roept luidkeels om hulp
Blootshoofds en ongeschoeid, hongorig en naakt

De vijand valt aan, mijn neef, sla toe
Het is een schande als je slaapt vandaag

Sta op en sla mijn sjaal om
Bind je gevechtssuïtrusting vast

Jij bent mijn neef, ik ben je nicht
Voor jou heb ik mijn ogen geschminkt

WAT IS DAT, ISLAM ?

Deze Islamitische broeders
 laten ons niet met rust
Is het waar dat wij slaven zijn,
 zij onze bazen!...

Ze willen rechten voor de vrouw (?)
 en rechten voor de mens (?)
Maar ons willen ze het gebruiksrecht
 van onze moedertaal niet geven

In vergaderzalen spreken ze alle namen uit
Maar wij worden vergeten,
 onze naam wordt niet uitgesproken

Sommigen noemen ons Arabieren, anderen
 maken van ons Turken en Perzen
Maar dat klopt niet, wij zijn
 een ander volk: de Koerden

Kleinkinderen van Meden en Sobaren*
 van Nayrî en Hewr* zijn wij
De kinderen van Rustem en Şêrgoh,**
 van Silah en Ferhad**

* Voorouders van de Koerden

** Koerdische heersers en krijgers

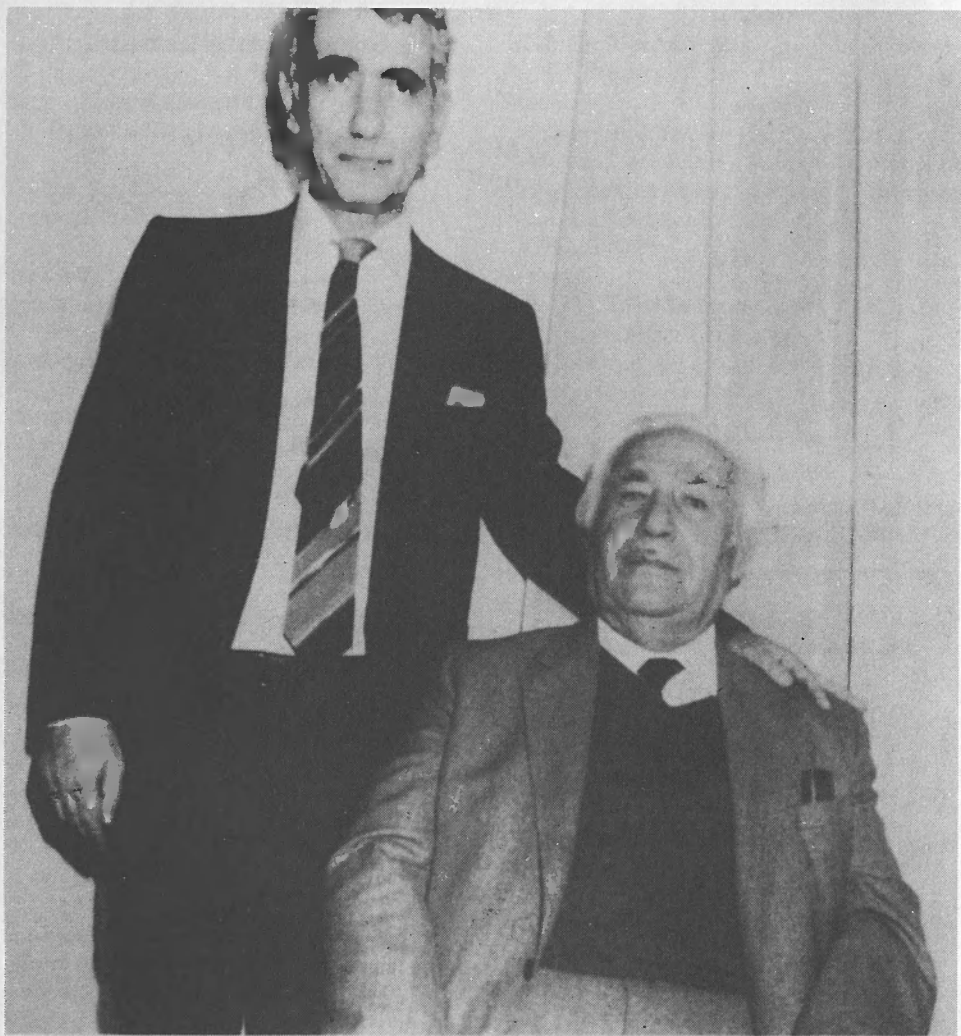
Wij zijn de krijgers van Hettîn en Ekka*
van Kerek en Dimyat*
De krijgers van Çaldêran en Sordaş en Mehabad*

Onze broeders beschouwen zichzelf als bevrijd
maar ons als slaven
Zij noch wij zijn vrij zolang er rijken zijn

De rijken, dat zijn de oorlogszuchtigen
de uitbuiters en slavenhandelaars
Wij zijn het lam onder het mes,
zij de moordenaars

Wij willen geen oorlog, maar vrede en vrijheid
Samenhorigheid en éénheid tegen de misdaad

* Namen van plaatsen waar Koerden met succes
voor hun vrijheid streden

Cigerxwîn met de Koerdische cineast en
schrijver Yilmaz Güney

WIE BEN IK ?

Wie ben ik ?

De Koerd van Koerdistan
Vol revolutie en vulkaan
Vol dynamiet
Vuur en vlam ben ik
Ik ben rood als een kalkoven
Het vuur heeft het omhulsel bereikt
Wanneer ik ontplof
Beeft de wereld
De dynamiet en het vuur
Doden de vijand
Wie ben ik ?

Ik ben het Oosten
Vol paleizen en burchten
Steden en dorpen
Rotsen en stenen
Tegen de vijand:
De bloeddorstige vijand
Machtigen en slavenhandelaars
Van Rom*, van Fireng**
In moeilijke dagen
Met doden en strijd
Verdedigd, verdedigd
Verdedigd heb ik dit Oosten
Wie ben ik ?

* Turken

**Buitenlandse bezetters afkomstig
uit het Westen

Het Nabije-Oosten
Het Midden-Oosten
Deze steden en dorpen
Droge en vruchtbare streken
Behoorden mij toe
De vijand heeft het mij afgenomen
Ik heb met strijd en veldslagen
Verstand en handigheid
Zijn rug gebroken
Tot hij duizelde
Ik was soeverein geworden
Sterk en fier
Tot aan de Indische grenzen*
Was het land in mijn bezit
Wie ben ik ?

Wie ben ik ?
De vrije Koerd
De vijand van de vijand
De vriend van de vredelievenden
Ik ben een goed mens
Geen wilde of barbaar
Maar hoe moet het zonder strijd
De vijand gaat niet weg
Mijn grootouders
Leefden allen vrij
Ik wil niet voor altijd
Als een slaaf leven
Wie ben ik ?

* Zie de Koerdische geschiedenis in de periode van hun voorouders, de Meden

Ik moet hem verjagen
De bloeddorstige vijand
De gedrogeerde Sjah*
De wrede Jong-Turken**
Om vrij te leven
Als mijn tijdgenoten
Om heerlijk te genieten van
Mijn wijngaarden en paradijzen
Ik neem wapens mee naar het slagveld
Om een nieuwe weg te maken voor de mensheid
Wie ben ik ?

Ik was het die het leger van Richard versloeg
Ik heb met mijn bloed deze eigendom verdedigd
In de borst van de vijand werd ik een pijl
De Turken en de Perzen smeekten mij om genade
Op mijn hoofd
Hyacint en kroon
Het was de sultan die
Mijn paard in bedwang hield
Ik ben die held
Die Selahadin***
Met de vraag van Dimyat****
Met de vraag van Hetîn*****
Wie ben ik ?

* de Sjah van Iran voor de Islamitische
Revolutie van Khomeiny

** een extreem-rechtse Turkse politieke
beweging ontstaan gedurende de 19de eeuw
*** een Koerdisch heerser die grote succes-
sen boekte in de strijd tegen de Kruis-
vaarders

**** , ***** twee Koerdische heersers

Ik ben Erdeşîr*
Die Noşîrewan**
De grote Kesra***
Zonder troon of paleis
Vroegere vrienden
Zijn vijanden geworden
En onderworpen zich
Aan mijn gezag

Ik was de sterkste worstelaar
Ik inde belastingen
van Indiërs en Grieken
Wie ben ik ?

Ik was de held, de dappere
Ik ben Koerd
Vandaag ben ik
Onderdrukt en nietsnut
Troon en paleis
Zijn verloren en rotten
De vijand stal
Mijn faam en stem
Ze hebben mij smerige microben ingespuut
Maar ook vandaag is de vijand bang van mij
Wie ben ik ?

*, **, *** Koerdische heersers

De geur van kruid kwam in mijn neus
Ik wil overal uit mijn voegen barsten
Weer heldhaftig
Naar de bergen gaan
Ik wil niet sterven
Maar grijpen
Mijn Koerdistan
De grond van Meden
Wie ben ik ?

Kawa De Smid*, mijn grootvader
Verpletterde het hoofd van de vijand Zehak**
Hij brak los de boeien
Van de halzen van Koerden
Hij beschermde ons
Voor de wonden en tegen het zwaard
De dag van de dood van de bloeddorstigen
Werd gezegd: - Die dag is Newroz
De winter gaat voorbij
Die slechte dagen
De Koerden worden behoed
Tegen de reus
Zo zegt de geleerde Zarathoestra***
Ehreman**** wordt verslagen,
Hirmiz***** komt tevoorschijn
Wie ben ik ?

* De held uit het Newroz-verhaal
** De tiran uit het Newroz-verhaal
*** De Koerdische profeet (ca. 600 v.C.)
**** Een Perzisch heerser
***** Een Koerdische held

Ik ben het die dit feest
En deze nieuwe dag opstelde
Ik moet het krijgen
Niet zonder blijven
De strijd voeren
Ik moet bevelhebber zijn
Over Koerdistan
Deze bloementuinen en wijngaarden
Moeten mij opnieuw toebehoren
Deze schoonheid en deze pleinen
Tuinen en groenten
Krijg ik weer vast
Met blijdschap en hartelijkheid
Intelligenten en geleerden
Bekwame dienaren
Zullen deze grond krijgen
Alles doen opklaren
Wie ben ik ?

Ik ben Kardok*, de oude Xaldêw*
Ik ben Mîtan*, Nayrî*, en Sobar*
Ik ben Lolo*
De Kardoken* en Kudi's*
Ik ben de Meden* en Goşen*
Horî* en Gudî*
Ik ben Kurmanc* en Kelhor*
Lor* en Gor*
Ik ben het, ik ben Koerd
Van boven tot onder
Zoveel jaren
Is mijn Koerdistan
Verdeeld gebleven
In het bezit van de vijand
Wie ben ik ?

* Voorouders van de Koerden

Vandaag laten Lor en Kelhor en Kurmanc
Die macht en troon los
Zij zijn religieuzen geworden
Met rozenkransen
Tot de vijand overwon
Onze hoofden en ruggen brak
Wij hebben het land maar zijn verpletterd
Elkaars vijanden geworden, verdeeld
Zodat Koerdistan
Zodat Koerdistan
Met pijn en ellende
Onderdrukt wordt
Wie ben ik ?

Ik ben dit volk
Ik ben de reus
Ik ben wakker geworden
Uit de slaap van slavernij
Ik wil als een held
Ik wil als een leeuw
In opstand komen
Als een honorabele
Laat ik het de wereld
Op een keer weten
Op de weg van Marx
Op de weg van Lenin

De zoon van Guhderz* en Ferhad* en Rustem*

De zoon van Salar* en Şêrgoh* en Deysem*

Ik ben groot

Groot als een reus

Ik ben openhartig

Ik zeg wat ik denk

Ik wil vlug

Vooruitstappen

Wie ben ik ?

Ik ben geen bloeddorstige

Maar vredelievend

Heldhaftig

Maar zacht is onze weg

Wij willen geen oorlog

Wij willen gelijkheid

Wij willen niet wijken

Maar de vijand vlucht weg

Voor de mensheid zijn we vrienden

Leve Koerdistan, dood aan de vijand

Wie ben ik ?

* Voorouders van de Koerden

GA, GA

Ga, ga, ga, ga, ...

Ga mijn zoon, mijn broer, mijn vader

Ga mijn neef, mijn nicht

Wij zijn met jullie

Ga...

De vijand is in Koerdistan gekomen

Niemand is te zien op het slagveld

Deze tijd, de tijd van zingen

Sta op en ga, het is de dag van de strijd

Ga...

In onze handen kanonnen en geweer

Ga weg, het is al laat

Als leeuw en tijger

Ga de vijand tegemoet, wij zijn met jullie

Ga...

Het land moet worden bevrijd

Als we sterven zijn we rijk

Wij zijn vrij en trots

Wanneer de vijand is weggejaagd

Ga...

Het is een schande voor jou, zoon van Rustem

Als je zo verslagen en dom blijft

Van Ahwaz tot Dêrsîm

Neem het terug af, neem het

Ga...

De vijand kwam met geweld in het land

Vergoot het bloed van het volk

Ga er op los, als vuur

Eerst van opzij, dan langs boven

Ga...

Man en vrouw samen op de dag van de strijd

Ga voort als leeuwen en tijgers

Neem je land terug van de vijand

Gaan is mogelijk, terugkeren niet

Ga, ga, ga, ga, ...

Ga mijn zoon, mijn broer, ik ben met jullie...

WIJ WILLEN GEEN SLAVERNIJ

Wij zijn trots,
Wij willen geen slavernij
Wij willen vrijheid,
Voor altijd vrij zijn
Nu zijn we wakker
Moe zijn bestaat niet
Met de dolk in de hand
Wij willen Koerdistan
Koerdistan is van ons,
Maar bezet door de vijand
Met geweld en wijsheid
Zullen we hem buitenzetten
Dit is de dag van de strijd
Hee Koerdisch volk
Wij moeten vastgrijpen
Ons land Koerdistan
Heel mooi en goed,
Prachtig en trots
Veel steden en dorpen,
Heel rijk is het
De vijand viel binnen
Wij moeten naar de strijd
Hem verjagen
Koerdistan bevrijden
De Koerden zijn als leeuwen
Maar de vijand bond hen
Met kettingen
Ze zijn moedig
Maar het veld is
Klein geworden voor hen
Breek de kettingen
Ga naar de strijd
Wreek u
Koerden en Koerdistan

DRINK, DE WERELD IS ZEER SCHOON

Drink, de wereld is zeer schoon
Je ziet de maan glimlachen
Het hart krijst van geluk
Mond en lippen en donkere ogen
 drink, drink liefste, drink
 drink, de wereld is zeer schoon

Drink opdat we dronken worden
Laat onze harten als vuur worden
Glimlachen en blij zijn
Tot we bewusteloos neervallen
 drink, drink liefste, drink
 drink, de wereld is zeer schoon

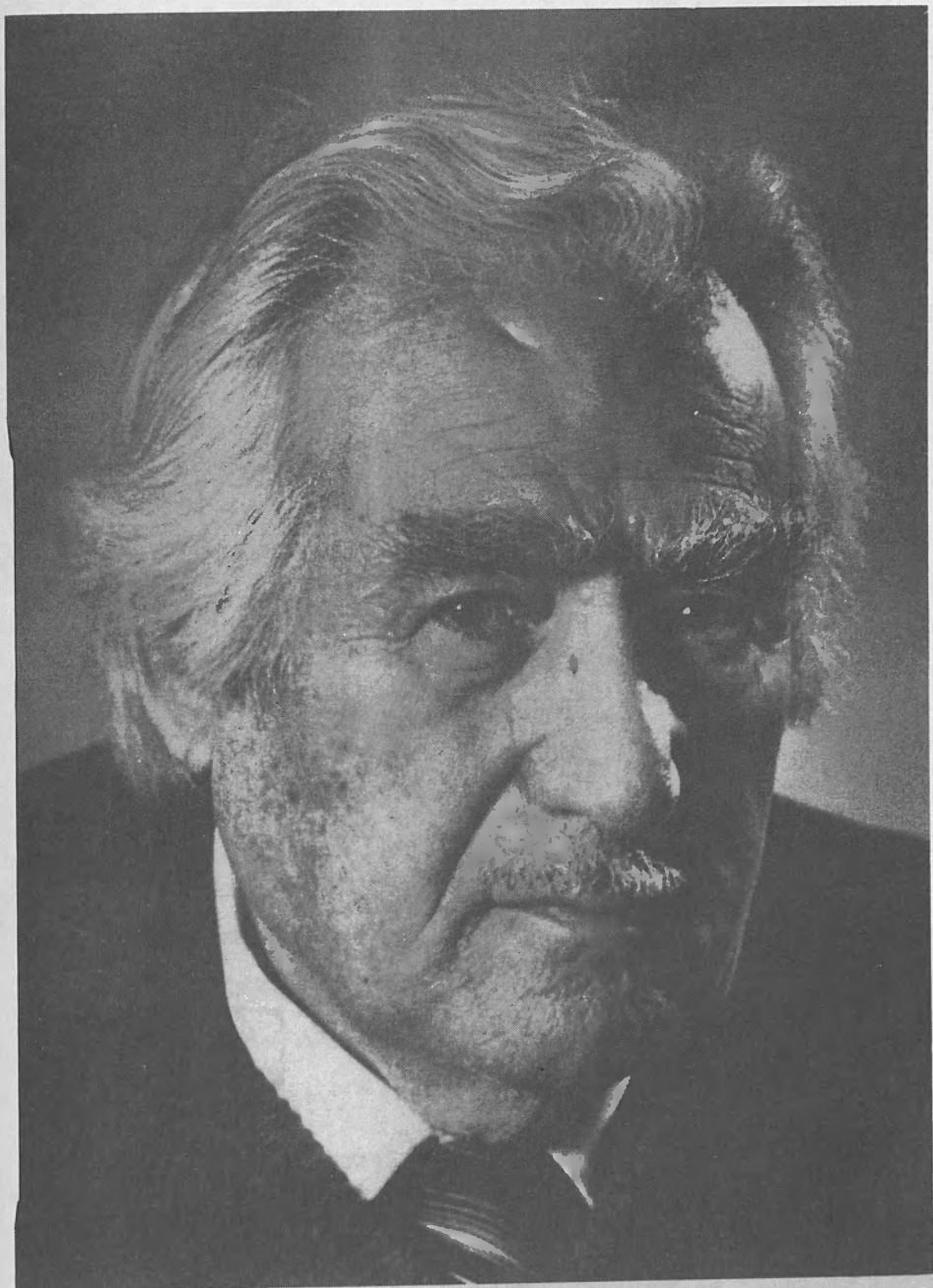
Drink, de wereld is het waard
Zeer mooi, heel waardevol
In ons leven is er niets meer te vinden
Ik zit hier niet met pijn en verdriet
 drink, drink liefste, drink
 drink, de wereld is zeer schoon

Drink liefste, het is avond nu
De flessen staan hier verspreid
Laat me je felle ogen kussen
Je rozige mond en lippen
 drink, drink liefste, drink
 drink, de wereld is zeer schoon

Drink, heel de wereld behoort mij toe
Mijn liefste is naast me
Goudvaal en schoon, fiere
Geliefde van het dorp, glimlachende
 drink, drink liefste, drink
 drink, de wereld is zeer schoon

Drink, het is prettig
Drink, nu is het onze tijd
Deze bomen en stenen, dit water en deze zon
Zijn allemaal onze pracht
 drink, drink liefste, drink
 drink, de wereld is zeer schoon

Drink, vannacht jij en ik
Het is al donker en er is niemand
Jij bent van mij, ik ben van jou
Vrienden en geliefden, hartedieven van elkaar
 drink, drink liefste, drink
 drink, de wereld is zeer schoon

CIGERXWÎN

MAN EN VROUW SAMEN OP HET WERK

Als man en vrouw samen op het werk zijn
Zullen de deuren van het rijkdom voor ons opengaan

Het werk van ezel en jonge stier verzinkt in het niets
Als je met de traktor het land goed bewerkt

Word toch eindelijk bevriend en vertrouwd met hem
Bewerk met hem de woestijn en de verwaarloosde grond

Beplant heel je land met behulp van metaal
Bewerk het meermaals dag en nacht

Oogst met de oogstmachine, vriend
Breng de jutezakken met de vrachtwagen naar huis

Dat maaien en lassen en zo
Wat betekent het vergeleken bij wat nu kan?

De vuiligheid van duizend jaar reactionair bewind
Heeft geen waarde of betekenis voor ons

Duizend jaar is het dat we in angst zitten
En ons in vreemde huiden en witte doeken hullen

De heren en sjeiks en landheren
 gunden ons geen vooruitgang
Ze buitten ons uit als luizen en vliegen

Ze leerden ons al wat onsmakelijk is
Maar léés vandaag en spuw op hen

Werk niet meer voor de landheren en sjeiks
Lees, word wakker en snel

Waarom leven zij in grote chateau's
Jij verdient je brood niet in het dorp

Van huis uit en dankzij jou blijven zij heren
Verlaat deze weg, word wakker, broers

Beschouw de heren en sjeiks en landheren als onwaardig
Allen zijn onbetrouwbaar, vijanden en dieven

Overal zaaiden zij onwetendheid
Zijzelf zijn wakker geworden
 maar jij bleef wild als een beer

Zolang onze wegwijzer domme Elo is, broer
Hoe zal onze maaltijd zijn bij de gaslamp

Als we niet openhartig zijn en hand in hand gaan
Kunnen we onze vijand niet bestrijden dag en nacht

Buiten staat de vijand met nachtmerries en angst
De bloeddorstige Turken en Perzische slavendrijvers

Binnen zitten de landheren en pacha's en sjeiks
Neem je stok en sla wie je tegenkomt

Doe dat vuil van je af
Laat geen ziekteverspreidend zaad achter je

IK BEN ZIEK

Mijn land weet niet dat ik ziek ben,
Als uilen schreeuw ik, lelijk.

Een bejaarde in dit leven,
In de tuin van de levenslust proost ik met wijn.

Opstandig, gewond hart, zuchtend,
Als Zab en Ferat* ben ik, verrukt.

Zie niet dat ik oud en bejaard ben en kreun,
In de strijd ben ik niet te vatten, onoverwinnelijk.

Ik ben verliefd, gewond, wat zeg ik ?
Van binnen brand ik, als Heboş**

Van overal valt de vijand mij aan,
Hij ziet dat ik altijd onverslagen ben.

Ik heb geen berouw, kijk naar mijn weg,
Hij is breed, hij kan je omhelzen.

Ik ren overal, als worstelaar,
In het spel van de tijd en de cirkel.

Wat scheelt er toch dat de Koerden overlopen,
Weet je niet meer dat ik onoverwinnelijk ben?

Ik ben niet gek omdat ik dit schrijf,
Ik ben Cigerxwîn, niet dronken maar vol vreugde.

* twee stromen die in Koerdistan ontspringen

** iemand die tot over zijn oren verliefd is

HET LEVEN EN BESTAAN .

Ik ben het geschreeuw van de stromen,
Ik ben de draaikracht en het lied en de hemel,
Ik ben dorstig naar tijd en heelal,
Ik ben het leven, het zijn, de strijd.

Ochtendwind ben ik, al wat mooi is,
De sneeuw in februari,
Het geweld in de rots ben ikzelf,
Hard en droog mag het zijn, maar ik ben fris.

Ik ben duur, goud en onbereikbaar,
Ik: moeder en vader en zus en broer,
Ik ben het eeuwige bestaan, streng en wild,
Robijn en juweel, zwijgend.

Ik vorder met het werk en de strijd,
In de bergen grondvesten en gesteente,
Ik laat Zab en Euftrat ontspringen,
De golfslag, het kabbelen en de deining ben ik.

Heel hard en machtig is mijn bestaan,
Mijn vooruitgang en vrijheid,
Zitten in mijn aders en bloed,
Ik besta, ik sterf nooit.

Ik ben het paradijs, ik ben het vuur,
Ik ben de storm en de duisternis,
Ik ben wie meelij heeft en wie liefheeft,
Ik geef altijd en neem niet.

Ik ben het leven, de gekke en stoute lente,
Zoveel zielen zijn dorstig naar mij,
Ik heb hen gegeven deze adem en deze geur,
In het bestaan heb ik plaatsgenomen.

Ik ben deze grond en wind en water,
Ik ben deze vlam en dit licht
Ik ben helder genoeg en vurig,
Vol kracht ben ik, de armen van arbeiders.

Ik besta altijd, vindbaar,
De zonnestraal van het gezicht van Xeyda,
De spiegel in de handen van Seyda ben ik,
Ik ben de godsdienst en het geloof.

Ik ben van harte het leven van Cigerxwîn,
Vol kracht en levenslust,
Ik ben de macht en bekwaamheid,
Mijn taak is het dit lichaam te dragen.

Lied Der Aarde

Medeni Ferho

Dichtbundel van Medeni FERHO uitgegeven
door Tigris

Eveneens verschenen bij TIGRIS:

- Lied Der Aarde, 1984
- Dengê Roja Dîl, 1985

In voorbereiding:

- Evîna Reben, gedichten in het Koerdisch
- Berzani'yle Konuşmalar, gesprekken met
Berzani
- Binêr... Mezin Dibim, een wegwijzer bij
het verzorgen van
kinderen

TIGRIS, Warmoesstraat, 18 - 1030 Brussel

LITERATUURLIJST

- ARFA Hassan, The Kurds, Oxford University Press, London, 1966.
- BLAU Joyce, Le problème Kurde, Bruxelles, 1963.
- BOIS, père Thomas, Connaissance des Kurdes, Byrouth '65.
- CHALIAND Gérard, La Question Kurde, Paris, 1961.
- CHEREF KHAN, prince de Bitlis, Chéref-Nameh, Moscou, '76.
- EAGLETON William, The Kurdish Republic of 1946, Oxford University Press, 1963.
- EDMONDS, C. J., Kurds, Turks and Arabs, Oxford University Press, 1957.
- GAVAN S. S., Kurdistan, Divided Nation of the Middle-East, London, 1958.
- GHASSEMLOU A. R., Kurdistan and the Kurds, London, 1965.
- HANSEN H. H., The Kurdish Women's Life, Copenhagen, '61.
- NIKITINE B., Les Kurdes, étude sociologique et historique, Ed. d'Aujourd'hui, Paris, 1975.
- RAMBOUT L., Les Kurdes et le droit, Paris, 1947.
- SAFRASTIAN A., Kurds and Kurdistan, London, 1948.
- VANLY I. C., Le Problème Kurde en Syrie: pas pour le génocide d'une minorité nationale, C.D.D.P.K., '68.
- CHALIAND G., Les Kurdes et Le Kurdistan, PCM, Paris, '78
- WAHEED S. A., The Kurds and their Country, London, 1959.
- ZAZA Nouredine, Ma vie de Kurde, Laussane.
- VANLY I. C., Le Kurdistan Irakien, entité nationale, étude de la révolution de 1961, Neuchâtel, 1970.
- ZAZA N. Contes et poèmes Kurdes, Lausanne, 1975.
- HAMILTON A. M., Road through Kurdistan, London, 1937.
- CHALIAND G., Anthologie de la Poésie Populaire Kurde, STOCK+PLUS, Paris, 1980.
- BLAU Joyce, Mémoire du Kurdistan, Editions Findakly, Paris, 1984.
- TEKOŞER, (Koerdische Arbeiders- en Studentenvereniging in België, Koerdistan, Beknopt Overzicht van de Geschiedenis, Brussel, 1979.
- TEKOŞER, Union des Travailleurs et Etudiants Kurdes en Belgique, Kurdistan, Quelques Notes Sur la Vie Economique et Culturelle, Bruxelles, 1979.

I N H O U D

Biografie	5
Inleiding	8
Waar is mijn Koerdistan	12
Mijn vlag	13
Het leven	14
Rozenverkoper	16
Mijn leven in het kort	17
Volksvijanden	22
Van wie zijn jullie bang?	24
Vaderlandsliefde	26
Koerdistan van de Koerden	27
Het licht komt na de duisternis	28
De vriend Paul Robeson	30
Als ik er was, moet ik er ook zijn	35
De stem van Perişan	36
Wat is dat, Islam	38
Wie ben ik?	41
Ga, ga	49
Wij willen geen slavernij	50
Drink, de wereld is zeer schoon	51
Man en vrouw samen op het werk	54
Ik ben ziek	56
Het leven en bestaan	57
Literatuurlijst	61

Tigris is een v.z.w. ontstaan uit de vriendschap en de samenwerking tussen enkele Koerden en Vlamingen.

Zij publiceert in verschillende talen en beoogt een breder publiek met de Koerdische literatuur te laten kennismaken.